

project:

***Omgaan met
gedragsproblemen en
stoornissen in de
jeugdzorg***

Colofon

Uitgeverij *Edu'Actief b.v. Meppel*
Postbus 1056
7940 KB Meppel
Tel.: 0522-235235
Fax: 0522-235222
E-mail: info@edu-actief.nl
Internet: www.edu-actief.nl

Auteurs *Geralda Warmink, Annelies Kool en ROC Mondriaan*
Titel *Omgaan met gedragsproblemen en stoornissen in de jeugdzorg*
Vormgeving *Binnenwerk: DBD design/Ruurd de Boer, omslag: Tekst in Beeld/Hubi de Gast*

ISBN 978 90 3720 527 5
Copyright © 2011 Uitgeverij Edu'Actief b.v.

Eerste druk/eerste oplage

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, microfilm, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb. 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

> Over dit project

Werken aan een project doe je vaak met meer mensen gedurende een langere periode. Dit project is ook als individueel project uit te voeren. De werkgroep bestaan dan uit één persoon.

In dit project gaan jullie je eerst verdiepen in verschillende gedragsproblemen en stoornissen. Jullie maken een naslagwerk hierover en stellen een programma op voor een training over het omgaan met dit gedrag.

Dit project is geschikt voor studenten die al eerder een project hebben gedaan. Jullie moeten in dit project aantonen dat je zelfstandig volgens een projectaanpak kunt werken.

Doelstellingen

Tijdens het project werk je aan de volgende doelstellingen.

- Je kunt de concrete verschijningsvormen van een aantal veelvoorkomende stoornissen bij jongeren benoemen: ADHD, oppositioneel/opstandig gedrag, agressief/antisociaal gedrag, angststoornissen, stemmingsstoornissen, PDD-NOS, hechtingsstoornissen.
- Je kunt de (mogelijke) oorzaken van de veelvoorkomende stoornissen bij jongeren benoemen.
- Je kunt de mogelijke handelingen benoemen om adequaat te reageren op het specifieke gedrag bij de veelvoorkomende stoornissen.
- Je kunt een bruikbaar plan van aanpak opstellen voor het begeleiden van een jongere.

Behalve de producten die de opdrachtgever vraagt, lever je bij je docent een persoonlijk verslag in. In dit persoonlijke verslag zijn opgenomen:

- het plan van aanpak
- de takenlijstjes
- het logboek
- de reflectie volgens de STARR-methode.

Taal

Taal

Taal

Taal

- Neem dit project door en onderstreep de woorden die je niet kent.
- Neem deze woorden over in je woordenlijst en zet de betekenis erbij.
- Nieuwe, onbekende woorden die je tegenkomt tijdens dit project voeg je toe aan de woordenlijst.
- Na afloop van de cursus neem je dit overzicht op in je taalportfolio.

Werkmodel
woordenlijst: op
www.factor-e.nl

> Casus

De Wildenhorst is een instituut voor jeugdzorg en onderwijs voor jongeren van 10 tot 18 jaar. De Wildenhorst behandelt, begeleidt en geeft onderwijs aan deze jongeren die met ernstige problemen op verschillende terreinen kampen. Dit kunnen problemen zijn ten gevolge van een complexe opvoedings- en leefsituatie of ontwikkelingsproblemen van de jongere zelf. De Wildenhorst biedt hun zorg, opvoeding, behandeling en scholing. Afhankelijk van de persoonlijke situatie worden deze jongeren opgenomen in een van de locaties van De Wildenhorst: een open, halfopen of gesloten locatie. Ook kan gebruik worden gemaakt van dagbehandeling of ambulante zorg bij de jongere en zijn ouders in de thuissituatie.

In de praktijk word je bij een dergelijk instituut voor jeugdzorg regelmatig geconfronteerd met verschillende gedragsproblemen en oorzaken daarvan. Maar jongeren met bijvoorbeeld angsten, ADHD of hechtingsproblematiek vertonen herkenbaar en terugkerend gedrag. Het werken met deze jongeren vraagt van hulpverleners kennis, inzicht en vaardigheden om op de juiste wijze te reageren op het gedrag.

De Wildenhorst heeft regelmatig te maken met stagiairs of nieuwe werknemers. Er is veel verloop onder het nieuwe personeel omdat veel stagiairs of nieuwe medewerkers niet goed weten hoe ze om moeten gaan met het gedrag van deze jongeren. Zij ervaren het werk als te zwaar en besluiten dan om een andere baan te zoeken.

De opdracht

> Opdrachtgever

De opdrachtgever is de teamleidster van jeugdinstelling De Wildenhorst. Zij wil dat de nieuwe stagiairs en werknemers beter voorbereid zijn op de verschillende gedragsproblemen, het bijbehorende specifieke gedrag en de aanpak/benaderingswijze van dit gedrag. Gebleken is dat veel stagiairs en werknemers na een korte tijd weggaan bij de Wildenhorst omdat ze niet met het gedrag van jongeren kunnen omgaan. De teamleidster wil een goed naslagwerk laten maken met de beschrijving van de verschillende gedragsproblemen en ze wil dat in het inwerkprogramma een dagdeel wordt opgenomen met een training over het omgaan met gedragsproblemen/stoornissen.

> Omschrijving opdracht

Jullie werkgroep krijgt de opdracht van de teamleidster om een goed leesbaar naslagwerk te maken over de volgende stoornissen: ADHD, oppositioneel/opstandig gedrag, agressief/antisociaal gedrag, angststoornissen, stemmingsstoornissen, PDD-NOS, hechtingsstoornissen.

Jullie werkgroep heeft ook de opdracht om het programma te maken voor een training omgaan met gedragsproblemen/stoornissen.

De teamleider wil ervoor zorgen dat jullie beschrijving en opzet voor de training van voldoende kwaliteit is. Ze wil daarom dat jullie eerst vooronderzoek doen en een opzet maken voor het naslagwerk en de training. De teamleidster wil een rapportage van jullie vooronderzoek.

> Producteisen

Vooronderzoek en ontwerp

De resultaten van het vooronderzoek moeten samen met het plan van aanpak voor het gehele project in een projectoverleg aan de opdrachtgever worden gepresenteerd. Op basis hiervan zal de opdrachtgever beslissen of de projectgroep verder kan met de uitvoering van het project.

Naslagwerk stoornissen en gedragsproblemen

De informatie in het naslagwerk moet geschikt zijn voor zowel ervaren collega's als nieuwe collega's en stagiairs. Het taalgebruik moet helder en toegankelijk zijn. De indeling moet overzichtelijk zijn met een makkelijke zoekfunctie.

Uitvoering/vorm

- Het naslagwerk bestaat uit een stevige map/ordner met daarin logisch geordend de informatie van de verschillende stoornissen.
- Elke stoornis heeft een eigen hoofdstuk en de behandelde onderwerpen zijn helder ingedeeld door middel van het gebruik van alinea's en kopjes.
- Er is een duidelijke inhoudsopgave.
- Het uiterlijk van de map is representatief.

De volgende gedragsproblemen/stoornissen worden in het naslagwerk beschreven:

- oppositieel/opstandig gedrag
- agressief/antisociaal gedrag
- ADHD
- angststoornissen
- stemmingsstoornissen
- PDD-NOS
- hechtingsstoornissen.

In het overzicht moeten de volgende punten staan:

- een omschrijving van de stoornis,
- de mogelijke oorzaak van de stoornis
- het specifieke (probleem)gedrag dat erbij hoort en
- welke benaderings- en begeleidingswijze het meest geschikt is bij de betreffende stoornis.

Programma voor de training omgaan met gedragsproblemen/stoornissen

In de training moeten enkele casussen van de in het naslagwerk beschreven gedragsproblemen /stoornissen worden behandeld.

De training moet een dag deel (4 uur) duren

In de beschrijving van het programma moeten de volgende onderdelen zijn opgenomen:

- enkele casussen van jongeren met een stoornis/gedragsprobleem
- het plan van aanpak voor die jongere volgens het sociaal-competentiemodel
- een overzicht van de te verwachten gedragingen van die jongere met daarbij de mogelijke interventies die de begeleider kan doen
- een programma-indeling voor de training.

Je ziet het niet, maar ik heb PDD-NOS.

De opdrachtgever wil een duidelijke beschrijving van het programma op papier ontvangen. Zij wil ook een uitgebreide mondelinge toelichting op het programma krijgen.

Maak zoveel casussen en plannen van aanpak voor die jongere als er studenten in jullie werkgroep zitten.

Werkmodel: Plan van aanpak voor een cliënt

Bijlage: het sociaal-competentiemodel op www.factor-e.nl

> **Het project**

Projectplan

Stel samen een plan van aanpak (projectplan) op voor het hele project. Werk de volgende punten uit. Zorg dat het plan van aanpak past op maximaal drie A4'tjes:

1. Aanleiding of probleemstelling

Hierbij geef je antwoord op de volgende vraag: 'Waar loopt de opdrachtgever tegenaan?'

2. Doelstellingen van de opdrachtgever

Behandel hier de vraag: 'Wat wil de opdrachtgever bereiken met het product dat je voor hem maakt?'

3. Beschrijving van de opdracht

Ga in op de vraag: 'Wat wordt als resultaat verwacht, hoe moet het worden opgeleverd, aan welke eisen moet de opdracht voldoen?'

4. Betrokken partijen

Je werkt in de projectgroep samen met verschillende mensen. Maak afspraken over de werkwijze en leg deze vast in een samenwerkingscontract.

5. Takenlijst

Maak een overzicht van de activiteiten die je voor dit project gaat doen.

6. Planning en afspraken

Maak een planning voor de activiteiten die jullie gaan doen en verdeel daarbij de taken. Houd de opleverdatum goed in de gaten en maak afspraken over wie wat wanneer klaar moet hebben.

Werkmodel:
Samenwerkings-
contract

Besprek jullie plan van aanpak met jullie docent/begeleider.

Maak een begin met het schrijven van je logboek:

- *Hoe is het samenwerken verlopen?*
- *Heb je een voldoende bijdrage geleverd?*
- *Hebben jullie duidelijke afspraken gemaakt?*

Werkmodel:
Logboek

Vooronderzoek

De opdrachtgever wil dat jullie in het vooronderzoek het volgende doen:

- Verzamel zo veel mogelijk informatie over de zeven genoemde stoornissen. De opdrachtgever wil een lijst met de bronnen die jullie gaan gebruiken voor het naslagwerk.
- Maak een uitleg over het plan van aanpak volgens het sociaal-competentiemodel.
- Ga op zoek naar minimaal drie therapieën/behandelwijzen die worden gebruikt bij jongeren met gedragsproblematiek. Van deze therapieën/behandelwijzen wil de opdrachtgever ook weer de bronnen hebben en een duidelijke beschrijving van de toepassingen en resultaten van deze theorieën.

Werkmodel: Plan
van aanpak voor
een cliënt

De opdrachtgever wil ook controleren of jullie wel de juiste aanpak voor ogen hebben voor het reageren op het gedrag van de jongeren. Daarom wil zij van jullie een uitwerking hebben van de volgende praktijkcasus.

Bijlage: Het
sociaal-
competentie-
model op
www.factor-e.nl

Praktijkcasus

De ouders van Leon, een jongen van 11 jaar, hebben een beroep gedaan op de jeugdhulpverlening voor hun zoon. Leon heeft ADHD en vertoont vaak opstandig en agressief gedrag. Leon is constant in de weer en kan niet rustig zitten. Daarbij luistert hij slecht naar zijn ouders en maakt hij snel ruzie met zijn zusje. Hij stoort zijn zusje vaak expres tijdens het spelen, pakt bijvoorbeeld expres haar speelgoed af en wordt snel kwaad op haar. Dit leidt vaak tot ruzie, waarbij Leon vaak agressief wordt. Als zijn ouders hierom boos op hem worden,

- Beantwoord de volgende vragen:
 - Wat is het type probleem in deze casus?
 - Welke uitingsvormen van het probleemgebied komen hier voor?
 - Bedenk mogelijke interventies voor Leon en zijn ouders.

> De takenlijst

Maak een takenlijst voor het vooronderzoek en het ontwerp van de verschillende producten. Geef aan wie wat precies gaat doen en maak hiervoor een planning. Vul de gegevens in de tabel hieronder in.

Takenlijst: zie www.factor-e.nl

Taak	Wie?	Wanneer af?	Benodigdheden	Gedaan

Bespreek je takenlijst met je docent/begeleider.

Werk je logboek bij. Hoe vind je dat het verdelen van de activiteiten is gegaan? Is het gelukt om een goede verdeling van het werk te maken?